

УДК 004:005.336.2]:[378.091.011.3-051:376

DOI <https://doi.org/10.32782/2412-9208-2025-1-145-155>

**DIGITAL COMPETENCE AS A COMPONENT OF TEACHER
TRAINING FOR WORK IN THE SPECIAL EDUCATION SYSTEM**

**ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ
ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ ДЛЯ РОБОТИ
В СИСТЕМІ СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ**

Igor FEDORENKO,

Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor at the
Department of Information Systems
and Technologies,
Mykhailo Dragomanov Ukrainian
State University
9, Pyrohova Str., Kyiv, 01601,
Ukraine

Igor ФЕДОРЕНКО,

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри інформаційних
систем і технологій,
Український державний університет
імені Михайла Драгоманова
вул. Пирогова, 9, м. Київ, 01601,
Україна

3802416@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0001-7997-3021>

Myroslav FEDORENKO,

Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor at the
Department of Special Psychology
and Medicine,
Mykhailo Dragomanov Ukrainian
State University
9, Pyrohova Str., Kyiv, 01601,
Ukraine

Мирослав ФЕДОРЕНКО,

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри спеціальної
психології та медицини,
Український державний університет
імені Михайла Драгоманова
вул. Пирогова, 9, м. Київ, 01601,
Україна

mf16@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0001-8697-8795>

ABSTRACT

The purpose of the article is to determine the conditions for the formation of digital competence in higher education students majoring in A6 Special Education, which should improve their educational and corrective activities in their future workplace. To achieve this goal, methods of scientific analysis of literature, study of educational programs, synthesis of obtained data, and personal practical experience were used. The research results indicate

that corrective work involves the use of specialized or adapted computer programs. The effectiveness of their application depends on the professional competence of a special educator, the ability to integrate digital technologies into each child's learning system, foster motivation and psychological comfort, promote the development of higher mental functions, improve spatial orientation skills, and enhance the quality of education and children's learning performance. At the same time, the educational programs for training future specialists in special education do not include the formation and development of digital competence aimed at addressing corrective tasks in working with children with special educational needs. The article proposes conditions for the formation of digital competence in higher education students majoring in A6 Special Education, including a comprehensive approach to content design, teaching methods, tools, forms, and individualized learning; the development of educational content and teaching materials for relevant disciplines; the use of digital technologies in organizing laboratory classes, scientific research, and independent student work with a critical evaluation of obtained information; the creation of special pedagogical software that takes into account the specific requirements of special education; and the introduction of an elective course into the educational programs of the relevant specialty, aimed at forming digital competence for professional activities specifically in the field of special education.

Key words: digital competence, digital technologies, teaching staff, special education, special educational needs, student.

Вступ. В умовах сучасного розвитку суспільства Україна впевнено крокує шляхом модернізації освіти, активно впроваджуючи цифрові технології та інформаційні системи. У нормативних документах, таких як Державний стандарт вищої освіти за спеціальністю А6 Спеціальна освіта, цифрова компетентність визначається як одна з ключових для фахівців, що працюють в цій сфері.

Стрімкий розвиток цифрових технологій охоплює всі аспекти життя, і спеціальна освіта не є винятком. Використання цифрових інструментів відкриває нові перспективи для навчання, забезпечуючи доступність освіти без обмежень у часі та просторі, сприяючи розвитку інклюзивного навчання, його персоналізації та індивідуалізації, а також гарантуючи рівні можливості для отримання знань для всіх дітей з особливими освітніми потребами.

У період пандемії COVID-19 цифрові технології виявилися незамінними, забезпечивши можливість продовження навчання в безпечних умовах. В умовах воєнного стану в Україні вони стали єдиним ефективним способом реалізації освітнього процесу.

Сьогодні фахівці, які працюють у сфері спеціальної освіти, повинні володіти сучасними цифровими інструментами для організації корекційно-освітнього процесу як в онлайн, так і в офлайн форматах. Тому заклади вищої освіти, які готують фахівців для спеціальної освіти, повинні забезпечити формування цифрової компетентності як невід'ємної складової професійної підготовки.

Шляхи формування вмінь застосовувати означені вище технології у освітньому процесі проаналізовано в наукових дослідженнях

М.Антонченко [1], В. Бикова [2], Т. Близнюк [3], Г.Генсерук [6], М. Жалдака [7], Ю. Жука [8] та ін. Вивченню можливостей застосування цифрових технологій у корекційному навчанні дітей з особливими освітніми потребами присвячували свої роботи як зарубіжні науковці (S.Bertoni, S.Franceschini, G.Puccio, M.Mancarella, S.Gori [14], A.Facoetti, S.Saeedi, H.Bouraghi, M.Seifpanahi, M.Ghazisaeedi [16] та ін.), так і вітчизняні дослідники (О.Боряк [4], О.Василенко [5], Г.Мицик [9], О.Ревуцька [10], І.Федоренко [14], М.Федоренко [14], С.Чупахіна [11], О.Чурай [12] та ін.).

Результати досліджень, проведених вітчизняними науковцями, свідчать про те, що цифрова компетентність є важливим фактором успіху в освітній та корекційній діяльності. Вона сприяє розвитку пізнавальних процесів та формуванню нових форм мислення, що є особливо важливим для дітей з особливими освітніми потребами (ООП) для їх повноцінного розвитку та самореалізації. З цього випливає, що формування такої особистості потребує створення сучасного освітнього середовища, яке буде інноваційним та базуватиметься на широкому використанні інформаційно-цифрових технологій [3, с. 56]. Створення такого середовища є завданням фахівців, які працюють у сфері спеціальної освіти. У той же час дослідники вказують на недостатнє забезпечення здобувачів вищої освіти зі спеціальності А6 Спеціальна освіта в закладах вищої освіти освітніми компонентами, спрямованими на формування їх цифрової компетентності [14]. Вимоги до цифрової компетентності спеціальних педагогів носять узагальнений характер і недостатньо спрямовані на вирішення власне корекційних завдань. Освітні програми не передбачають професійно спрямованого формування цифрової компетенції у здобувачів вищої освіти зі спеціальності А6 Спеціальна освіта.

Метою статті є визначення умов формування цифрової компетентності у здобувачів вищої освіти за спеціальністю А6 Спеціальна освіта.

Основні завдання:

1. Проаналізувати потреби сучасної системи спеціальної освіти з точки зору необхідності формування цифрової компетентності у фахівців цієї сфери.
2. Розробити шляхи формування та розвитку цифрової компетентності майбутніх фахівців спеціальної освіти.

Методи та методики дослідження. Аналіз та узагальнення загальної та спеціальної психолого-педагогічної літератури з питань формування цифрової компетентності у здобувачів вищої освіти.

Результати та дискусії. Сучасна система освіти надає особливого значення освіті дітей з ООП. Сьогодні ми прагнемо створити максимально доступне та сприятливе корекційно-освітнє середовище для кожної дитини, враховуючи її унікальні потреби та особливості розвитку.

Важливим інструментом у вирішенні цього завдання є використання цифрових технологій в освітньо-корекційному процесі. Цифрові інстру-

менти є перспективним засобом корекційно-розвиткової роботи з дітьми з порушеннями психофізичного та/або інтелектуального розвитку [14]. Вони ефективно використовуються в спеціальній педагогіці та є цінним помічником для вчителів-дефектологів.

Фахівці зі спеціальної освіти використовують у своїй роботі спеціалізовані або адаптовані комп'ютерні програми (навчальні, діагностичні, корекційні, розвиваючі). Успіх їх застосування залежить від професіоналізму спеціального педагога, його здатності інтегрувати цифрові технології в індивідуальну навчальну траєкторію кожної дитини, створюючи позитивну мотивацію та психологічний комфорт, сприяючи розвитку когнітивних функцій та мовлення, вдосконалюючи навички орієнтування в просторі, підвищуючи успішність навчання та працездатність дітей [9, 10, 11, 14].

У сучасних умовах роль фахівця зі спеціальної освіти трансформувалася. Тепер вона не зводиться лише до корекційно-освітньої діяльності, а й передбачає володіння новими професійними компетенціями. Фахівець повинен вміти ефективно використовувати цифрові технології для реалізації освітньо-корекційних завдань, адаптуючи їх до потреб та можливостей дітей з особливими освітніми потребами.

Це потребує від фахівця постійного вдосконалення методичних та корекційних методик, враховуючи сучасні тенденції розвитку науки. Важливим є створення ефективної моделі інтеграції цифрових технологій з традиційними методами навчання для досягнення корекційних, освітніх, розвиваючих та пропедевтичних цілей.

Професійна та цифрова компетентність фахівця є визначальним фактором у виборі цифрових інструментів, платформ та програмного забезпечення для проведення онлайн-занять, виконання інтерактивних завдань та розвитку практичних навичок [2].

Велика кількість цифрових засобів, з одного боку, відкриває нові можливості, а з іншого – ускладнює процес їх вибору. Використовувані в спеціальній освіті платформи, сервіси та програми повинні відповідати наступним вимогам:

- сприяти досягненню мети та завдань корекційно-розвиткового заняття;
- забезпечувати досягнення очікуваних результатів корекційно-розвиткової роботи;
- дозволяти створювати цифрові ігри, вправи тощо без спеціальних знань;
- бути доступними та зручними у використанні як учнями, так і педагогами.

З огляду на вищезазначене, питання вдосконалення умов формування цифрової компетентності майбутніх фахівців у галузі спеціальної

освіти під час навчання у закладі вищої освіти набуває особливої актуальності. Адже саме від цього залежить їх успіх у роботі в сучасному корекційно-освітньому середовищі.

Професійна підготовка майбутніх фахівців спеціальної освіти має ґрунтуватися на комплексному підході до проєктування змісту, методів, засобів та форм навчання, а також на індивідуальному підході до кожного студента. Важливим фактором у проєктуванні цього процесу є інтегроване використання традиційних та комп'ютерно-орієнтованих засобів навчання, що передбачає їх взаємне доповнення.

Першим кроком до цього є створення сучасного змісту навчання та навчально-методичного забезпечення відповідних дисциплін. З метою формування та поглиблення цифрової компетентності майбутніх фахівців, їм можуть бути запропоновані вибіркові освітні компоненти, наприклад, такі як «Використання цифрових технологій в умовах спеціальної освіти». Важливо, щоб ці освітні компоненти охоплювали актуальні питання використання цифрових технологій у корекційній роботі, навчанні дітей з особливими освітніми потребами, створенні та адаптації цифрових інструментів для різних видів діяльності, а також етичні аспекти використання цифрових технологій в освіті.

Крім того, для ефективного формування цифрової компетентності майбутніх фахівців необхідно забезпечити їх практичну підготовку. Це може включати виконання практичних завдань, розробку власних цифрових проєктів, участь у майстер-класах та семінарах, а також проходження практики в спеціальних навчальних закладах, де вони зможуть застосувати свої знання на практиці.

Важливим аспектом є також забезпечення доступу студентів до сучасного обладнання та програмного забезпечення, необхідного для використання цифрових технологій в освіті. Заклади вищої освіти повинні створювати відповідні умови для навчання та саморозвитку студентів у сфері цифрових технологій.

Системний та комплексний підхід до формування цифрової компетентності майбутніх фахівців спеціальної освіти дозволить їм успішно працювати в умовах сучасного корекційно-освітнього середовища, ефективно використовувати цифрові технології для навчання та розвитку дітей з особливими освітніми потребами, а також сприяти їх соціальній адаптації та інтеграції в суспільство.

Навчальний курс має на меті забезпечити студентів спеціальними знаннями про програмне забезпечення, яке використовується для навчання дітей з особливостями психофізичного та/або інтелектуального розвитку. Це включає в себе діагностичні та корекційні програми, а також мультимедійні технології та їх застосування на різних етапах навчально-корекційного процесу. Набуті знання повинні сприяти роз-

витку у студентів навичок самостійної роботи з діагностичними програмами та корекційними засобами, а також з програмами для перевірки та контролю якості знань учнів з особливими освітніми потребами. Вивчення цього курсу значно покращить готовність студентів до організації та проведення корекційно-розвиткової роботи з дітьми з ООП.

Проблема формування цифрової компетентності у майбутніх фахівців спеціальної освіти полягає в тому, що багато сучасних підручників та методичних матеріалів з комп'ютерних наук мають загальний характер і не враховують специфіку їх підготовки у вищій школі. Ефективним засобом навчання можуть бути електронні посібники. Важливо, щоб електронний посібник містив перелік програмного забезпечення, освітніх вебсервісів та платформ, що дозволяють фахівцям без знання мов програмування створювати цифровий навчальний матеріал для дітей з особливими освітніми потребами.

У цифровій підготовці майбутніх фахівців важливо поєднувати традиційні методи навчання з комп'ютерно-орієнтованими. Традиційні методи включають лекції, роботу з підручниками, опитування, навчальну роботу під керівництвом викладача, метод проєктів, ігри, дискусії тощо. Комп'ютерно-орієнтовані методи включають мультимедійні лекції та презентації, вивчення інформаційно-комп'ютерних дисциплін, комп'ютерну діагностику, автоматизований контроль, електронний портфель студента, телекомунікаційні проєкти та комп'ютерні ігри.

Формування цифрової компетентності передбачає вивчення програмного забезпечення та веб-інструментів, аналіз їх можливостей, проєктування корекційно-розвиткових занять з використанням цифрових інструментів, організацію спільної роботи студентів у віртуальному середовищі, розробку діагностичних та корекційно-розвиткових ігор, а також налагодження зв'язку з батьками через телекомунікаційні засоби.

Найбільш ефективною для формування цифрової компетентності є самостійна робота студентів з інформаційними технологіями для виконання навчальних та дослідницьких завдань, а також проблемне навчання, коли метод проєктів передбачає використання мультимедійних технологій.

Важливо також формувати цифрову компетентність під час обробки результатів лабораторних робіт. Студенти повинні вміти створювати цифровий контент, вибирати веб-інструменти (Nearpod, Wordwall, Baamboozle, Jigsaw Planet, Joyteka, Genial тощо), ілюструвати вправи та ігри, гейміфікувати навчання та забезпечувати зворотний зв'язок.

Під час навчання у закладі вищої освіти майбутні фахівці в галузі спеціальної освіти активно залучаються до наукової роботи. Цей процес є важливим компонентом їх професійної підготовки, оскільки сприяє розвитку критичного мислення, дослідницьких навичок та здатності

аналізувати та інтерпретувати інформацію. У рамках наукової діяльності студенти можуть писати наукові статті з використанням цифрових засобів масової інформації (макети, текстові системи); освоювати правила оформлення наукових статей, включаючи вимоги до структури, цитування, списку літератури тощо. Важливим є володіння текстовими редакторами (наприклад, Microsoft Word, Google Docs), які дозволяють створювати та редагувати тексти, оформлювати їх відповідно до вимог, вставляти зображення, таблиці тощо. Студенти можуть використовувати спеціальні програми для створення макетів наукових публікацій, що дозволяє представити результати дослідження у візуально привабливому та зрозумілому форматі; використовувати інструменти для кількісного і якісного аналізу даних та текстів у наукових цілях, коли це необхідно. Здобувачі вищої освіти можуть вчитися використовувати статистичні програми (наприклад, SPSS, R) для обробки кількісних даних, отриманих у ході дослідження, та для виявлення статистично значущих закономірностей тощо.

Отже, цифрова компетентність здобувачів вищої освіти зі спеціальності А6 Спеціальна освіта буде успішно формуватися за умови, якщо викладачі з першого курсу і до кінця навчання будуть використовувати сучасні програмні продукти та підкреслювати важливість комп'ютерної техніки для вирішення професійних завдань.

Висновки. Формування цифрової компетентності у майбутніх фахівців спеціальної освіти є критично важливим для успіху їхньої професійної діяльності. Якісний освітньо-корекційний процес в умовах сучасної школи неможливий без володіння цифровими інструментами та вміння їх ефективно використовувати.

На основі проведеного аналізу ми дійшли висновку, що досягнення цієї мети можливе за умови дотримання наступних умов:

- застосовування комплексного підходу до проектування змісту, методів, засобів і форм навчання, а також врахування індивідуальних особливостей кожного студента;
- зміст навчання та навчально-методичне забезпечення відповідних дисциплін мають бути спрямовані на формування цифрової компетентності та відповідати сучасним вимогам;
- цифрові технології повинні активно використовуватися під час організації лабораторних занять, наукової та самостійної роботи студентів. Важливо навчити студентів критично оцінювати отриману інформацію та використовувати цифрові інструменти для аналізу та обробки даних;
- розробка та впровадження спеціальних педагогічних програмних засобів, які б враховували специфічні вимоги спеціальної освіти, є важливим кроком до підвищення ефективності корекційно-розвиткової роботи.

Окремої уваги заслуговує питання введення до освітніх програм вибіркового освітнього компоненту, спрямованого на формування цифрової компетентності для професійної діяльності саме в галузі спеціальної освіти. Така дисципліна має охоплювати широкий спектр питань, пов'язаних з використанням цифрових технологій в спеціальній освіті, зокрема: огляд сучасного програмного забезпечення та вебінструментів, які можуть бути корисними в роботі з дітьми з ООП; методичні аспекти використання цифрових технологій на різних етапах корекційно-розвиткової роботи; розробка та адаптація цифрових дидактичних матеріалів для дітей з різними особливостями розвитку; етичні аспекти використання цифрових технологій в спеціальній освіті.

Реалізація цих умов дозволить забезпечити якісну підготовку майбутніх фахівців спеціальної освіти, які будуть володіти необхідними цифровими компетенціями для успішної роботи в сучасному освітньому середовищі.

Література

1. Антонченко М. О. Критерії сформованості інформаційно-цифрової компетентності педагогів. *Інформаційно-цифрова компетентність педагога: теорія і практика : збірник наукових праць*; випуск 2-й; за заг. редакцією Л. Г. Петрової. Суми: ВВП «Мрія», 2019. С. 4–10.
2. Биков В., Спірін О., Пінчук О. Проблеми та завдання сучасного етапу інформатизації освіти. *Наукове забезпечення розвитку освіти в Україні: актуальні проблеми теорії і практики (до 25-річчя НАПН України)*. 2017. Київ: Видавничий дім «Сам». С. 191–198.
3. Близнюк Т. Цифрові інструменти для онлайн і оф-лайн навчання: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. 2021. 64 с.
4. Боряк О., Король О. Застосування комп'ютерних дидактичних ігор у навчанні історії школярів з порушеннями інтелектуального розвитку в умовах інклюзивного класу. *Information Technologies and Learning Tools*. 2020. Т. 77. № 3. С. 76–89.
5. Василенко О. М. Використання комп'ютерних технологій у навчанні дітей з особливими потребами загальноосвітніх шкіл. URL: file:///C:/Users/WishMasterOk/Downloads/Znpkhst_2009_1_5.pdf. (дата звернення: 02.02.2025 р.).
6. Генсерук Г. Цифрова компетентність як одна із професійно значущих компетентностей майбутніх учителів. *Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету*. 2019. Вип. 6. С. 8–16.
7. Жалдак М. І. Проблеми фундаменталізації змісту навчання інформатичних дисциплін в педагогічних університетах. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 2. Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання*. 2015. Вип. 17. С. 3–5.
8. Жук Ю. О. Деякі психолого-педагогічні проблеми використання засобів нових інформаційних технологій у навчальному процесі середнього закладу освіти. *Комп'ютер у школі та сім'ї*. 2018. № 4. С. 7–9.
9. Мицик Г. М. Роль Навчально-логопедичної лабораторії у формуванні та розвитку цифрової компетентності майбутніх вчителів спеціальної освіти. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана*

Франка. Вип. 61. Том 2. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2023. С. 272–278. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/61-2-45>

10. Ревуцька О. В. Інноваційні технології в спеціальній освіті. Бердянськ, 2018. 216 с.

11. Чупахіна С. В. Формування готовності майбутніх учителів до використання інформаційних технологій в інклюзивному навчанні молодших школярів з ускладненням процесів розвитку і соціалізації: монографія. Івано-Франківськ, 2020. 402 с.

12. Чурай О. О. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у роботі з дошкільниками із загальним недорозвитком мовлення. *Таврійський вісник освіти*. 2015. № 3 (51). С. 133–134.

13. Bertoni S., Franceschini S., Puccio G., Mancarella M., Gori S., Facoetti A. Action Video Games Enhance Attentional Control and Phonological Decoding in Children with Developmental Dyslexia. *Brain Sciences*. 2021. Vol. 11. Pp. 171–189.

14. Fedorenko I. V., Fedorenko M. I. The state of readiness of students of pedagogical specialties to use the newest computer technologies in the system of inclusive education. *Nowoczesna Edukacja: Filozofia, Innowacja, Doświadczenie*. 2018. № 1 (9), P. 132–137.

15. Saeedi S., Bouraghi H., Seifpanahi M., Ghazisaeedi M. Application of Digital Games for Speech Therapy in Children: A Systematic Review of Features and Challenges. *Journal of Healthcare Engineering*. 2022. URL: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/35509705/> (дата звернення: 02.02.2025 р.).

References

1. Antonchenko, M. O. (2019). Kryterii sformovanosti informatsiino-tsyfrovoi kompetentnosti pedahohiv [Criteria for the formation of information and digital competence of teachers]. *Informatsiino-tsyfrova kompetentnist pedahoha: teoriia i praktyka : zbirnyk naukovykh prats*; vyp. 2-y; za zah. redaktsiieiu L. H. Petrovoi. Sumy: VVP «Mriia». 4–10. [in Ukrainian].

2. Bykov, V., Spirin, O., Pinchuk, O. (2017). Problemy ta zavdannia suchasnoho etapu informatyzatsii osvity [Problems and tasks of the modern stage of informatization of education]. *Naukove zabezpechennia rozvytku osvity v Ukraini: aktualni problemy teorii i praktyky* (do 25-richchia NAPN Ukrainy). 191–198. [in Ukrainian].

3. Blyzniuk, T. (2021). Tsyfrovi instrumenty dlia onlain i of-lain navchannia: navchalno-metodychnyi posibnyk [Digital tools for online and offline learning: a teaching guide]. Ivano-Frankivsk: Prykarpatskyi natsionalnyi universytet imeni Vasylia Stefanyka. 64. [in Ukrainian].

4. Boriak, O., Korol, O. (2020). Zastosuvannia komp'iuternykh dydaktychnykh ihor u navchanni istorii shkoliariv z porushenniamy intelektualnoho rozvytku v umovakh inkliuzyvnogo klasu, Information [The use of computer didactic games in teaching history to students with intellectual disabilities in an inclusive classroom]. *Technologies and Learning Tools*. T. 77, 3, 76–89. [in Ukrainian].

5. Vasylenko, O. M. (2009). Vykorystannia kompiuternykh tekhnolohii u navchanni ditei z osoblyvymy potrebamy zahalnoosvitnikh shkil [The use of computer technologies in teaching children with special needs in general education schools]. Retrieved from: file:///C:/Users/WishMasterOk/Downloads/Znpkhist_2009_1_5.pdf. (data zvernennia: 02.02.2025 r.). [in Ukrainian].

6. Henseruk, H. (2019). Tsyfrova kompetentnist yak odna iz profesino znachushchykh kompetentnostei maibutnikh uchyteliv [Digital competence as one of the professionally significant competencies of future teachers]. *Vidkryte osvittie e-seredovyshe suchasnoho universytetu*. Vyp. 6, 8–16. [in Ukrainian].

7. Zhaldak, M. I. (2015). Problemy fundamentalizatsii zmistu navchannia informatychnykh dystsyplin v pedahohichnykh universytetakh [Problems of fundamentalization of the content of teaching computer science disciplines in pedagogical universities]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M.P. Drahomanova. Seriya 2. Kompiuterno-orientovani systemy navchannia*. Vyp. 17, 3–5. [in Ukrainian].
8. Zhuk, Yu. O. (2018). Deiaki psykhologo-pedahohichni problemy vykorystannia zasobiv novykh informatsiinykh tekhnolohii u navchalnomu protsesi serednoho zakladu osvity [Some psychological and pedagogical problems of using new information technologies in the educational process of a secondary educational institution]. *Kompiuter u shkoli ta simi*, 4, 7–9. [in Ukrainian].
9. Mytsyk, H. M. (2023). Rol Navchalno-lohopedychnoi laboratorii u formuvanni ta rozvytku tsyfrovoi kompetentnosti maibutnikh vchyteliv spetsialnoi osvity [Educational and speech therapy laboratory in the formation and development of digital competence of future special education teachers]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk: mizhvuzivskiy zbirnyk naukovykh prats molodykh vchenykh Drohobytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka*. Vyp. 61, t. 2, 272–278. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/61-2-45> [in Ukrainian].
10. Revutska, O. V. (2018). Innovatsiini tekhnolohii v spetsialnii osviti [Innovative technologies in special education]. 216. [in Ukrainian].
11. Chupakhina, S. V. (2020). Formuvannia hotovnosti maibutnikh uchyteliv do vykorystannia informatsiinykh tekhnolohii v inkliuzyvnomu navchanni molodshykh shkoliariv z uskladnenniam protsesiv rozvytku i sotsializatsii [Formation of readiness of future teachers to use information technologies in inclusive education of younger schoolchildren with complication of development and socialization processes]: monohrafiia, 402. [in Ukrainian].
12. Churai, O. O. (2015). Vykorystannia informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii u roboti z doshkilnykamy iz zahalnym nedorozvytkom movlennia [The use of information and communication technologies in working with preschoolers with general speech underdevelopment]. *Tavriiskyi visnyk osvity*, 3 (51), 133–134. [in Ukrainian].
13. Bertoni, S., (ed). (2021). Action Video Games Enhance Attentional Control and Phonological Decoding in Children with Developmental Dyslexia. *Brain Sciences*, 11, 171–189. [in English].
14. Fedorenko, I. V., Fedorenko, M. I. (2018). The state of readiness of students of pedagogical specialties to use the newest computer technologies in the system of inclusive education. *Nowoczesna Edukacja: Filozofia, Innowacja, Doświadczenie*, 1(9), 132–137. [in English].
15. Saeedi, S. (ed). (2022). Application of Digital Games for Speech Therapy in Children: A Systematic Review of Features and Challenges. *Journal of Healthcare Engineering*. Retrieved from: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/35509705/> (data zvernennia: 02.02.2025 r.). [in English].

АНОТАЦІЯ

Метою статті є визначення умов формування цифрової компетентності у здобувачів вищої освіти за спеціальністю А6 Спеціальна освіта, що мало б покращити їх освітньо-корекційну діяльність на майбутньому робочому місці. Для досягнення мети були використані методи наукового аналізу наукової літератури, вивчення освітніх програм, синтез отриманих даних, власний практичний досвід. У результатах дослідження встановлено, що корекційна робота передбачає використання спеціалізованих або адаптованих комп'ютерних програм. Ефект

їх застосування залежить від професійної компетенції спеціального педагога, уміння використовувати нові можливості, включати цифрові технології в систему навчання кожної дитини, створюючи мотивацію та психологічний комфорт, сприяючи розвитку вищих психічних функцій, вдосконалюючи навички просторового орієнтування, підвищуючи якість навчання та працездатність дітей тощо. Водночас, освітніми програмами підготовки майбутніх фахівців спеціальної освіти не передбачено формування та розвиток цифрової компетентності, що була б спрямована на вирішення корекційних завдань у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами. У статті запропоновані умови формування цифрової компетентності у здобувачів вищої освіти за спеціальністю А6 Спеціальна освіта: комплексний підхід до проектування змісту і використання методів, засобів і форм навчання та індивідуального підходу; створення змісту навчання та навчально-методичного забезпечення викладання відповідних дисциплін; використання цифрових технологій під час організації лабораторних занять, наукової та самостійної роботи студентів з критичним оцінюванням почерпнутої інформації; створення спеціальних педагогічних програмних засобів, які б враховували специфічні вимоги спеціальної освіти; введення в освітні програми відповідної спеціальності вибіркової дисципліни, спрямованої на формування цифрової компетентності для професійної діяльності саме в галузі спеціальної освіти.

Ключові слова: цифрова компетентність, цифрові технології, педагогічні кадри, спеціальна освіта, особливі освітні потреби, здобувач вищої освіти.